

GOSPODARSTVO

TRGOVINA * INDUSTRIJA * OBRT * FINANCE

Leto IV. št. 71

1. test, 10. junija 1950

Cena lit 15

Coca-Cola ogroža vlade

Šampanjec in kianti na umiku

Cudna ameriška pijača je to. Servirajo jo v okusnih steklenicah iz izredno debelega stekla. Ni alkoholična. Ima čuden okus, o katerem pravijo, da ji začetku odbija, toda po lagoma te tako prijetne nase, da se je več ne moreš ubraniti. Ima posebno vrsto opojnosti, prijetno te pogreje in navda z optimizmom. V današnjih časih dnevih in to gotovo njena najboljša lastnost.

V Trstu jo dostopajo barom, kavarnam in gostilnam v posebnih rdečih avtomobilih, ki vabijo Tržačane: »Pijte Coca-Colo! Avtomobilu stojiš v prenosnici v čednih rjavih uniformah. Prodiganda je vsekakor velikopotezna. Po beneških kanih knjigajo rdeče preplekane motorizirane gondole s »kokos«.

Kaj vsebuje prav ta prav ta pijača? Osajena voda, ki so ji dodani fosforni kisik, kofein (ki ga vsebuje kava) in v prvi majhni količini tudi glicerol. Analiza je torej posevni preprosta. In vendar bi bila ta nedotaknjena pijača skoraj zrušila francosko vlado. Razbescnela je milijone Francozov in Američanov. Med vročo razpravo v francoskem parlamentu, ki je izzvala zahteva francoskih vinogradnikov, da se »kokos« prepove, si vlada ni upala postaviti ob tem vprašanju na kocko zaupnice. Sam ministar za narodno zdravje je to priznal. Predlog, naj se pijača v Franciji prepove, so francoski poslanci odbili.

»VIVE LA FRANCE!«

Predsednik vlade Bidault se je v začetku krepko držal: Če Američani prepovedujejo uvoz francoskih ribjih konserv, češ da niso pripravljene po ameriških določbah, imamo tudi mi Francozi pravico odbiti uvoz ameriške »koke«. Predsednik parlamentarne komisije za pijače je v razburjenosti dejal, da to sploh ni pijača, medtem ko je bila sama komisija mnjenja, da Koka ni nikakšen strup. Medtem se je pri francoski vladi oglašil ameriški poslanik in povedal o zadevi ameriško mnenje.

»New York Mirror: Francozi so nevhvaležni. Ameriško blago, ki ga je treba plačati, odbijajo. Na drugi strani sprejemajo našo miloščino, toda ne puste nam, da bi jim prodajali svoje blago.

»Daily News: Ob steklenici koke v skrajnem primeru lahko razbijemo Marshallovo pomoč Franciji.

»New York Herald Tribune: Nesrečen bi bil tisti dan, ko bi Francija pričela odbijati naše blago. Kljub sedanjemu viharju smo prepričani, da bosta v Franciji zmaga »bonsensa« (pamet) in dobro vino. »Vive la France and vive the freedom to drink coca-cola« (Živela Francija in živel Coca-Cola razpečevanja coca-cole).

Ameriški poslanec demokrat H. Preston: Ako Francija prepove ameriško coca-colo, bomo odgovorili s prepovedjo uvoza šampanjca in francoskih dišav.

Zdaj je gotovo jasno, zakaj ni bil postavljen pred francosko sodišče Alfred Schwab, glavni sodatelj za razpečevanje coca-cola v Evropi, kakor je to prvotno zahteval državni pravdnik, ki ga je obtožil, da razpečava v Franciji pijačo, ki jo prepoveduje francoski zakon, kakor vse pijače, ki so jim dodane kemične snovi.

TUDI ITALIJA JE UTHNILA

V Italiji so nekaj časa obdružili francosko borbenost in »L'Informazione Parlamentare« je celo zagrozila, da bodo Italijani dovolili prodajo koke samo pod pogojem, ako Američani dovolijo uvoz italijanske marmelade in konserv. Michele Sassone je v imenu Zveze italijanskih vinogradnikov udaril proti uživanju kave in zlasti koke, češ da izpodrija vino. Toda protesti niso nič pomagali. Beneške kanele še vedno režejo motorne gondole, prenapolnjene s koka, in italijanska mladina se po zadržanju Sassona še vedno vdaja snobizmu, ki ga predstavlja uživanje koke.

(Stekleničica koke stane 50 litr, stekleničica italijanskih brezalkoholnih pijač 80, liter vina povprečno 200 litr.)

Posledice razvrednotenja funta

Po najnovejših poročilih angleških gospodarskih listov se v zadnjem času še bolj občutijo v zunanji trgovini in notranji proizvodnji posledice angleškega razvrednotenja. Do aprila je cena angleškega uvoza poskočila po razvrednotenju za 18,2%; od tega je polovica podražitve nastopila v I. 1950. Cene angleškega izvoza pa se od marca do aprila niso spremenile, kar pomeni, da obstoji zvež med uvoznimi in izvoznimi cenami okoli 4,4%.

To pomeni, da je kupna moč angleškega izvoza danes za okoli 14% slabša kakor je bila v trenutku pred razvrednotenjem funta. Narasle so cene surovin, ki jih mora Anglija uvažati. Tako je splošni indeks (ako vzamemo za podlago I. 1947 = 100) narasel za 3 točke na 131, indeks samih surovin pa za 5 točk na 148. Narasle so tudi cene uvožene hrane, pijač in tobaka. Cene uvoženih surovin so narasle od dneva razvrednotenja za 25%, cene uvožene hrane, pijač in tobaka so poskočile za 14%, cene izdelkov za 17%.

Ves razvoj pa kaže tudi, da ne gre samo za povišanje cen v zvezi z razvrednotenjem, temveč je blago dražje tudi v državah, ki so izvršile razvrednotenje v istem razmerju kakor Anglija.

ANGLEŠKA PREVOZNA KOMISIJA, ki nadzira javne prevozne naprave, računa, da bo primanjkljaj v I. 1951 znašal še 1,4 milijona funtov, medtem ko znaša v I. 1950 15,1 milijona f. Povišane bodo tovrstne prevoznine na železnicah tudi v samem Londonu. »Green Line« ima letos manjše dohodke kakor lansko leto, ker imajo ljudje manj denarja za zabavo.

Gospodarski realizem maršala TITA

Na poti skozi Srbijo se je maršal Tito ustavil v Prokuplju, kjer je imel važen govor. Poleg raznih političnih vprašanj se je dotaknil tudi vprašanja gospodarskih odnosov z Zgornjo. Dejal je:

Preostaja nam še leto, dve, ki bosta pre napetosti enaki preteklim letom. Kajti pred seboj imamo še precej važnih nalog. Treba je torej zastaviti vse sile, da bi izpolnili naš petletni plan in občutili, kaj pomeni socialistična Jugoslavija, kaj pomeni plansko gospodarstvo itd. Tudi sami veste, da nisem nikoli določil roka, do kje bi to trajalo. Tega nisem rekel. Toda vi tudi sami vidite rezultate velikih naporov naših delovnih ljudi in se zavedate, da se moramo prav zaradi tega, ker je bilo to ustvarjeno z muko, še naprej truditi, da bi izpolnili plan zgraditve naših težkih industrije in preostalega, kar je baza za naš nadaljnji razvoj. Zato potrebujemo velikanska sredstva. Ne mislite, da nam kdo daje z odprtimi rokami. Tistih 20 do 40 milijonov, o katerih se govori že leto in pol, lahko dobe tudi slabše države. Pa tudi tistega, kar smo dobili, nismo dobili za o, ker bomo šli v njihov tabor, kot se to pripoveduje s te strani. Ne mislite, tovariši, da se homo kdaj koli prodal za ne vem kakšno posojilo. Če nam hoče kdo dati posojilo, naj da. Vemo, da bo od tega tudi sam imel koristi, ker bomo posojilo vrnil z obrestmi. Za to posojilo bomo od njih kupili stroje, ki jih izdelujejo, in bodo tudi od tega imeli koristi, ker bodo prodali svoje blago.

Mi pravimo: Če hočete na tej podlagi, je dobro, če ne, nam ni treba posojila. V tem primeru bomo morali morda nekatere stvari podaljšati, toda od naše poti ne bomo odstopili. Če pa mi nekaj rečemo — ne trzazimo, temveč pravimo, da je tako in prav nič drugače. Ne vodimo prikrite, temveč odkrito politiko: odkrito ekonomsko politiko do drugih držav in odkrito splošno zunanjo politiko do vseh držav. Danes smo edina nevtralna in neodvisna država, ki nima nikakršnih obveznosti ne proti Vzhodu ne proti Zahodu. Ni-

PO SVETU

GLEDE ZAVAROVANJA SUEŠKEGA PREKOPA se zdaj v Egiptu pogaja šef angleškega denarnega štaba maršal Slim. Egipčani zahtevajo odstranitev angleških čet. Angleži pa na to niti ne mislijo. Po njihovem mnenju so egiptске, arabske in izraelske sile prešibke, da bi lahko same zavarovale prekop. Američani podpirajo Angleže v tem pogledu.

PREVOZNA NA ANGLEŠKIH ŽELEZNICAH je bila povišana za 15,5%.

NOVA MEDNARODNA VPRAŠANJA. Bivši francoski minister za gospodarstvo André Philip je kot predsednik pododbora za industrijsko proizvodnjo pri Evropskem svetu v Strasbourgu povabil v Pariz člane te komisije. V Parizu so sklenili ustanoviti »študijsko« in »akcijsko« skupino; prva bo preučevala vprašanja investicij, proizvodnje, plač in cen.

EGIPTSKA NARODNA BANKA se bo po novem načrtu preobrazila v Osrednjo banko, ki bo ohranila pravico izdajanja denarja, toda obenem bo lahko izvrševala tudi trgovinske posle. V nadzornem odboru bo poleg drugih predstavnikov tudi finančni minister.

PRILIV TUJEGA KAPITALA V NEMCIJO. Pričakovanje Zahodne Nemčije, da bodo zahodne države dale Nemcem večja posojila, se ni uresničilo, čeprav je bila odpravljena prepoved o investiranju tujega kapitala. Denarja ne bodo dobile ne nemška država ne nemške banke, pač pa bodo zahodni kapitalisti investirali denar v posamezna podjetja proti ustreznemu dobičku.

ZNIZANJE CARIN NA UVOZ BOMBAZA je izvedla Kanada, začelši s 1. junijem. Carina na bombažne izdelke je bila znižana od 25 na 22,5%. Čeprav velja to za vse države, ki so pristopile k ženevskemu sporazumu o carinah, bodo praktično nove olajšave dejelne predvsem ZDA.

komur nismo ničesar dolžni, češar bi ne mogli vrniti.

Nove pogodbe z Nemčijo in Italijo

V času, ko italijanski državniki in italijanski tisk postavljajo izpolnitev italijanskih političnih zahtev kot pogoj za rešitev gospodarskih vprašanj z Jugoslavijo, postaja trgovinska izmenjava med Jugoslavijo in Avstrijo ter Jugoslavijo in Zahodno Nemčijo živahnjša. Avstrija in Nemčija bosta seveda s svojimi industrijskimi izdelki izpodirali Italijo z jugoslovanskega trga.

Po najnovejšem sporazumu bo izmenjava med Jugoslavijo in Avstrijo dosegla v obeh smereh 84 milijonov dolarjev, medtem ko je dosedanji sporazum predvideval samo izmenjavo 23 milijonov dolarjev. Na novi širši osnovi se prične izmenjava oktobra 1950.

Trgovinski dogovor med Jugoslavijo in Nemčijo, ki je bil uveljavljen dne 18. aprila, predvideva 65,7 milijona dolarjev jugoslovanskega izvoza in 61,2 mil. dolarjev nemškega izvoza. Sporazum za leto 1949 je predvideval samo 35,5 mil. dol. jugoslovanskega izvoza in 42 mil. dol. nemškega.

Na jugoslovanskem trgu se je že razvila huda konkurenca med Avstrijo in Nemčijo.

TRGOVINSKA POGAJANJA JUGOSLAVIJA - NEMCIJA

Nemški listi so za 1. junij napovedali pričetek novih trgovinskih pogajanj med Zahodno Nemčijo in Jugoslavijo, ki naj bi dovedla do znatnega povečanja izmenjave, ki jo predvideva sedanja pogodba.

JUGOSLOVANSKO PROSTO CINO V SOLUNU BODO OBNOVILI. Beograjska »Borba« poudarja važnost tega dogodka. Tako bo Jugoslavija dobila novo neposredno zvezo s čezmorskim delom. Prosta cona je bila ustanovljena leta 1923. Jugoslavija je čez Solun pred vojno izvažala zlasti rudo in živino. Virtalno garnituro za nafto so izdelali v tovarni težkih orodnih strojev v Železniku pri Beogradu.

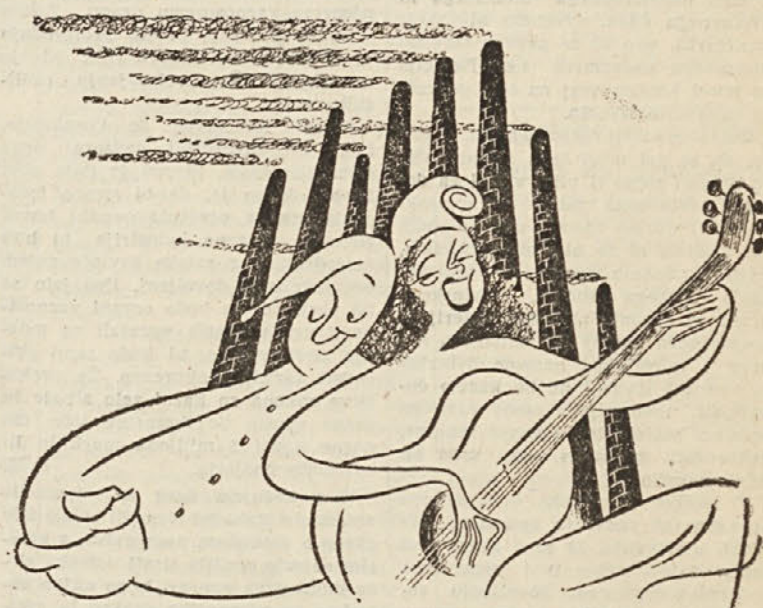
SCHUMANOV PREDLOG - MRTVOROJENO DETE

Nemci, ki sicer niso na glasu kot dobri politiki, včasih vendar zadenjo kakšno politično šalo. »Zapoj mi, Michel, pesem o Porurju!«, takoj je komentiral neki nemški humorist predlog predsednika francoske vlade Schumana, naj se francoski in nemški premost, kakor tudi jeklo združita v nekakšno zvezo, ki bi skupno upravljala to ogromno bogastvo francoskih rudnikov in jeklarn ter nemških premostovnikov in jeklarskih podjetij. (Francoski in Angleži govorijo o »poolu«, drugi zopet o kartelu, Nemci pa o »Montanunion«). Po nekaj tednih, odkar je Schuman vrgel v svet to vprav atomsko diplomatsko bombo, že lahko trdimo, da ne bo kruha iz te moke. Čeprav pustimo ob strani nasprotovanje ZSSR in mednarodnih sindikalnih organizacij, moramo reči, da tudi na Zahodu ni enotnosti glede uresničenja te pomembne francoske pobude.

Angleži so sicer priobčili nekaj skoro sentimentalnih komentarjev o pomenu Schumanove akcije za uresničenje mednarodnega sodelovanja in udržitve miru, toda zdaj je že jasno, da so načelni nasprotniki Schumanovega načrta. Bevin, ki rad iniciativno posega v evropske razmere, in načrte, se je čutil osebno prizadetega, ker ga je Schuman prehitel s svojo potezo. Sicer so Angleži nasprotni Schumanovemu predlogu tudi iz stvarnih razlogov. Prvič hočejo ohraniti prostost glede trgovine s premogom, ki ga prodajajo v inozemstvu po višjih cenah — Schuman je proti sistemu dvojnih cen — odbijajo pa tudi nadzorstvo nad proizvodnjo jekla. Poleg tega hočejo Angleži ostati zvesti svojemu imperiju, svoji imperialni gospodarski politiki na šterlinskem področju. Evropski celini radi pogosto potipljejo pod rebra, sami pa odklanjajo vmešavanje v njihove gospodarske zadeve.

Američani so ostali nekako hladni nasproti Schumanovemu predlogu. Vsekakor jim vloga svetovnega vodstva prija in so nasprotni pobudi za ustanovitev takšnega organizma, kakor bi bil zahodni kartel jekla in premoga, kar bi lahko pomenilo zbiranje tretje sile na mednarodnem torišču, kakor je nerodno priznal predsednik zahodne nemške vlade dr. Adenauer. Vse kaže, da hočejo Američani imeti opravka neposredno z ZSSR, oziroma z Organizacijo združenih narodov.

Da so Nemci takoj pograbil za Schumanovo bilko, je razumljivo. Vsak predlog, ki bi jim pomagal iz

MARIJANA (Francija) MIHLU (Nemčija): »Zapoj, Michel, pesem o Porurju!«

mednarodnega političnega in gospodarskega osamljenja, v katerega so zašli po izgubljeni vojni, jim je dobrodošel.

Kar velja za Nemce, velja seveda tudi za Italijane. Geslo vse italijanske povojne politike je: Dvigniti se do enakopravnega pogodbenika na mednarodnem poprišču. Zato pozdravljajo italijanski diplomati vsako novo mednarodno ustanovo, v kateri lahko nastopajo kot enakopravni udeleženci, kakor so pozdravili Evropsko zvezo itd. Proizvodnja okoli 2-3 milijonov jekla ni za Italijo končno tako velikega pomena kakor sama prilika, da se je g. Sforza lahko zopet enkrat odpeljal v Pariz.

Tako so ostali na terenu samo še Francozi, Italijani, Nemci, Belgijci in Holanci. Proizvodnja premoga in jekla v teh državah je sicer velika (glej zadnje »Gospodarstvo«) toda proti volji ZDA in V. Britanije ne morejo te države ničesar skleniti, kar bi bilo večjega mednarodnega pomena. Samo Porurje s svojimi rudniki in jeklarnami je n. pr. pod mednarodnim nadzorom Zahoda in vse te države so odvisne še danes od ameriške gospodarske pomoči.

L. B.

ITALIJANSKO JEKLO JE DRAGO

V zvezi s Schumanovim predlogom, naj se ustanovi zapadni kartel premoga in jekla, ugotavlja angleški tisk v svojih poročilih iz Rima, da je itali-

PROMET PO DONAVI IN LABI NARAŠČA

Nove nevarnosti za tržaško luko

Tržaški dnevni tisk se razburja ob vesti, da nemške železnice uporabljajo kakor pred vojno posebno nizko tarifo, da bi privabile čim več prometa iz Srednje Evrope v nemško luko. Z druge strani bodo Benečani z uvedbo direktnih tarif privabili gotovo več prometa iz Avstrije, ki sicer predstavlja važno tržaško zaledje.

Po najnovejših podatkih narašča promet tudi po Donavi in Labi. Iz Linza poročajo, da je do 21. aprila v tem letu dosegel promet s premogom na Donavi 308.500 ton, t. j. okoli 800 ton na dan. V maju je znašal promet s premogom 108.000 ton in je skoraj dosegel decembrskega (115.000). Na Donavi se je letos obnovil promet zelo zgodaj spomladi. V Linzu je prispelo tudi precej blaga iz ZDA. Promet po Donavi navzgor je seveda šibkejši in je dosegel 20.000 ton, t. j. manj kakor 7% prometa navzdol. V prvi vrsti prevažajo jeklarska podjetja VOST svoje izdelke po Donavi v smeri Rotterdam (8875 ton železa in 4654 ton pločevine, 745 ton celuloze itd.).

Proti koncu maja je Donavsko-evropski institut organiziral drugi stanek za preučevanje prometnih razmer na Donavi. Prispeli so delegati iz Avstrije, Francije, Nemčije, Holandije, Belgije in Luksemburga. Sestanka so

se udeležili tudi predstavniki holandskih in nemških pristanišč, plovnih družb na Renu in predstavniki nemških železnic. Govorili so zlasti o plovni družbi DDSG (Donaudampfschiffahrtsgesellschaft), dalje o novem pristanišču v Linzu, o povezavi Donave z Renom in o trgovinskih odnosih med Avstrijo in Nemčijo.

Gradnja pristanišča v Linzu napreduje. Preuredili so železniške tirne in postavili lopo s površino 3400 m². Zdaj gradijo dve dvigali. Prihodnje leto bodo zgradili tudi silos za žito. Pristanišče bo lahko opravilo 1000 ton prometa dnevno poleg pristaniških naprav podjetja VOST.

Promet na Labi postaja čedalje živahnjši. Po pogajanjih v Pragi se je CSR odločila, da dovoli prehod tudi nemškemu čolnom po Labi. Danes je že v prometu mnogo nemških vlačilcev, ki vozijo rudo po Labi navzgor, iz CSR pa predvsem oves.

ZA POSPEŠEVANJE OBMEJNEGA PROMETA MED JUGOSLAVIJO IN AVSTRIJO so bila te dni pogajanja med predstavnikoma jugoslovanske trgovinske delegacije in Avstrije. Gre predvsem za promet ob Koroški meji. Obe strani sta izrazili željo, da bi se promet povečal.

Še vedno diskriminacija

Zopet se razburjajo naši duhovci. G. Andri, načelnik prosvetnega oddelka pri ZVU, je dokončno postavil lestvico napredovanja za naše profesorje. V bistvu je ostalo vse pri starem, to se pravi, posebna lestvica za tiste, ki imajo italijansko državljanstvo, druga za tiste, ki so ga izgubili. Tisti, ki ga imajo, so lahko redno nastavljeni, prejeli bodo tudi pokojnino, tisti, ki ga nimajo, ostanejo enoletni nastavlenci in morajo ob koncu vsakega leta pokorno vložiti prošnjo za enoletno nastavljenost. Med temi so tudi nekateri Tržačani, v Trstu rojeni, ki so morali za časa fašizma v svet — kakor pravi na žalost že preveč udomačeni slovenski izrek »S trebuhom za kruhom« — pa so se vrnili z drugim državljanstvom domov na Tržaško. Na svobodno ozemlje tržaško, zajamčeno s podpisom 22 držav! Po pojmovanju mednarodnega prava, kakor ga imajo »political advisors«, ZVU, lahko obstoji država (STO), sestavljena izključno iz državljanov s tujim državljanstvom; v našem primeru z italijanskim državljanstvom.

Zgrešeno postavljena osnovna rešitev se zdaj vleče kakor rdeča nit skozi vse ukrepe ZVU in dovaja do tipičnih primerov narodnostne diskriminacije — do dvojnih lestvic na vsem področju kulturnega, gospodarskega in socialnega udejstvovanja. Čemu ta grenka kaplja prav za slovenskega šolnika, da mora vsako leto prositi za namestitve, morda samo zaradi tega, ker ga je fašizem prisilil, da si poišče kruha drugod in sprejme novo državljanstvo.

Solske lestvice in razdelitev šolskih otrok in dijakov po modernih šolskih prostorih in starih podrtjih po ključu narodnosti ali podeljevanje višjih honorarjev na italijanskem in nižjih na slovenskem radiu — Italijane torej na desno, Slovence na levo, nam kličejo v spomin prizor iz novejšega dela Angleža Beverly Nicholasa »Uncle Samson«.

»Če se postavi na vogal ulice First in New York Avenue med šolskim odmorom, vidiš na desni šolo za približno 1000 otrok črncev, ki nimajo niti večje sobe, da bi se v njej igrali med odmorom — na levi čez ulico pa obsežno moderno igrišče, na katerem rajajo beli otroci.«

S tem nikakor nečemo reči, da so za socialno diskriminacijo v Trstu bolj krivi Američani kakor Angleži.

Atomsko nadzorstvo nad Nemčijo in strah pred konkurenco

(Od nemškega sodelavca)

V zahodnih nemških industrijskih krogih je najnovejši zavezniki zakon o atomskem nadzorstvu v Nemčiji izval velik vzburjenje. Po novem zakonu ne gre samo za nadzorstvo nad atomskimi izdelki in napravami, temveč so podvrženi zavezniki nadzorstvu tudi razni aparati, ki so nujno potrebni v zdravilstvu in tehniki ter so velikega pomena za nemški izvoz. Nadzorstvo izvaja vojaški varnostni urad.

Natančno izvajana atomska kontrola nad Nemško zahodno republiko bi Nemcem prišla prav. Na ta način bi se Nemčija za dolgo časa izognila nevarnosti, da bi jo sumničarji zaradi tajnega atomskega potenciala. Poleg tega je treba poudariti tudi okolnost, da se misel o atomskem nadzorstvu že leta in leta omenja kot orodje za doseg mednarodnega atomskega in svetovnega miru. Trebalo bi samo pozdraviti, ako bi se prav z izvedbo atomskega nadzorstva nad Nemčijo ta misel končno vsaj na tem področju praktično izvedla.

Zal, da so tu znamenja, ki kažejo, da se pri misli tega zakona niso upoštevali samo ti višji vidiki za doseg svetovnega miru. O atomski bombi v novem zakonu niti ni govora. Končno ni to niti bilo potrebno, kajti s popolno prepovedjo proizvodnje težkega vodika, kovinskega urana in gradnje atomskih baterij je onemogočen razvoj tudi atomskih naprav v miroljubne namene. Nikakoli kemični tovarni ne bo kazalo dobavljati industrijsko manj razvitim deželam poljedelke atomske tehnike, kakor čisti grafit in težko vodo ali težek parafin.

V kolikor ni sploh prepovedana uporaba teh snovi in aparatov, sta vsako poslovanje, ki je v zvezi s to proizvodnjo, kakor tudi sam izvoz podvržena izrecnemu dovoljenju zavestnega vojaškega varnostnega urada.

Nemški industriji se vprašujejo, ali ni bil morda preveč razširjen

obseg teh prepovedanih predmetov? Prepovedano je v bodoče prosto proizvodnjo in uporabo številcev Geiger-Müller in vseh številcev za merjenje izžarevanja. To so priprave, ki se dnevno uporabljajo v zdravilstvu, to je pri Roentgenovih in podobnih aparatih sploh. Danes si ni mogoče misliti modernega zdravljenja brez omenjenih naprav. Prepovedano je tudi prosto izdelovanje visoko občutljivih galvanometrov, ki jih zdravniki uporabljajo pri možganskih in živčnih boleznih. Prav tako so prepovedani mikrofotometri, ki jih uporablja filmska industrija. Prepovedano je proizvodnje Roentgenovih generatorjev z zmogljivostjo nad 150 tisoč voltov. To se pravi, da je odsej pod nadzorstvom vsak močnejši Roentgenov aparat, katerega žarki prodirajo globlje pod človeško kožo. Podobne naprave je treba javiti omenjenemu varnostnemu uradu. Zakon izrecno dovoljuje prosto proizvodnjo in uporabo wolframove žice, ki jo uporabljajo pri proizvodnji radijskih cevi.

Nemški industriji se vprašujejo, kako bo zavezniki nadzorni urad uporabil oblast, ki mu jo daje novi zakon. Jasno je, da bi strogo izvajanje zakona ogrozilo nemški izvoz. Nemška izvozna industrija bi bila prizadeta že s samim zavlačevanjem pri izdajanju dovoljenj. Dogajalo se bo verjetno, da bodo organi varnostnega urada včasih vprašali za mnenje strokovnjake, ki bodo sami prizadeti zaradi konkurence. Za prekršitve zakona so kazni zelo stroge in grede včasih do dosmrtnje ječe, denarne kazni 1 milijona mark in likvidacije podjetja.

R. K. V poslednjem času so zasedanja oblasti v Zahodni Nemčiji izdala nov ukrep o atomskem nadzorstvu, s katerim so zelo omili zlasti določbe glede nadzorstva naprav, ki so nujno potrebne za zdravniško prakso in raziskovanja na tem področju. Nemci so z zadovoljstvom sprejeli na znanje ta ukrep. (Prip. ur.)

Tuja mnenja o Trstu

Mnenje Štajerca

Grški list »Das Steierblatt«, ki je glasilo ljudske stranke (Volksparlei), je priobčil (28. V.) potne vtise svojega sodelavca Alfreda Weizendorfa o Trstu. Že velik naslov: »Avstrijska vrata v svet« označuje smer članka. Mesto ima po dopisnikovih vtisih »avstrijski obraz« in »italijanski puls«. Hiše te spominjajo na Avstrijo, ljudje pa na Italijo; vendar to ni Italija, ki jo srečam v Benetkah, Trevisu, Vicenzi. Tržačan je plod mesta, ki je konec in začetek trgovinskih poti iz sosednjih notranjih dežel ter izhodišče v čezmorske. Politijskih strankov »serinova« je kakor peska v morju.

Pisec omenja avstrijske predstavnike v Trstu; izpostavi ministrstva za zunanjo trgovino (Ulica Mazzini 35), ki ji je na čelu G. Pace, rojen na Štajerskem (študiral je tudi v Gorici); dalje avstrijski konzulat (Ul. Sv. Katarine 7), ki je bil neavno ustanovljen in ki ga vodi dr. Manz. Tržaško-avstrijski trgovski zbornik predseduje Tržačan Janiti, medtem ko je njen podpredsednik Štajer dr. P. Reinighaus. G. Pace je pisec dejal, da je prijetno imeti opravka s Tržanami, ker poznajo Avstrijo in ker so poslovne zveze z njo zelo stare. (V Trstu je odkril mnogo Štajercev in Štajerk, med njimi tudi ženo tržaškega župana inž. Bartolija.) Pisec opisuje tudi vožnjo na Opčine. V Uradu za delo so mu dejali, da bi bila brezposelnost v Trstu takoj odpravljena, ko bi 17.000 brezposelnih hotelo na delo; toda ti se rajši preživljajo na lažji način. (Vsi na delo torej, pa bo dela dovolj!)

V gospodarskem zaključku poudarja pisec, da čaka Trst vojaška borba proti konkurenci velikih italijanskih luk, kakor Genova, Barija, Neaplja, Taranta in Trapanija (Benetk ne omenja). Z ene strani vbrizgava Marshallov načrt v žile tržaškega pristanišča kri, z druge s rani se ta oteka zaradi negotovosti glede bodočnosti tržaške države. Okoli 80% prekladanja v pristanišču gre na račun lesa. Ker je lesno pristanišče v Skednju preobremenjeno (del je zasedla ZVU), so pričeli — tudi na avstrijsko pobudo — urejati. Na Proseku novo lesno prosto cono. Avstrijski promet skozi Trst predstavlja 65,3% tržaškega izvoza. Vprašanje, ali bo Trst zopet postal luka Srednje Evrope, kakor je bil nekdaj, je še odprto. Usoda Trsta je povezana z Avstrijo, ki ima Trst za svojo luko. V tem pogledu ima prav Zarubin (ki spravlja avstrijsko mirovno pogodbo v odvisnost od rešitve tržaškega vprašanja).

Mnenje Tirolca

Članek posebnega dopisnika neodvisnega »Tirolerzeitung« (Innsbruck, 27. maja) se ne bavi z gospodarskimi in socialnimi vprašanji. Povsem je povzršen in tendenciozen. Omenjamo ga kot tipičen primer neobveščenosti listov, ki izhajajo prav za prav na pragu Trsta. Da ni Trst danes jugoslovansko pristanišče, piše Tirolec, je zaslug peščice angleških padalcev in tankov, ki so odločno udrili v trenutku, ko sta po suhem in po morju po nemškem zlomu (!) pristiskali na Jadran rdeča armada in rdeča mornarica (!). Leta 1946 (!) ni več ogrožala Trsta rdeča armada, temveč »partizanski generali« Tito, ki je naročil enemu svojih najboljših vojskovodij, da ponoči udari na Trst. Toda Joe iz Chicaga mu je zaklical »No!«

Omenjena članka sta vsekakor znamenje vedno večjega avstrijskega zanimanja za Trst. Tudi sicer se po Trstu čuje vedno več nemščine.

OZN opozarja na brezposelnost

Mrtvilo v izmenjavi Vzhod-Zahod

V »Gospodarskem pregledu Evrope« so gospodarski izvedenci OZN v Lake Success izrekli svoje mnenje o zastoji trgovinske izmenjave med Vzhodom in Zahodom ter o brezposelnosti v Evropi. Oni odbijajo očitek zapadnih poslovnih krogov, da leži krivda za zastoj predvsem na tako imenovanih vzhodnih državah. Zahod je pri sklepanju dogovorov pokazal premalo vneme. V državah, v katerih se izvaja načrtno gospodarstvo, res ni v proizvodnji velikih prebikov za izvoz. Toda to se dogaja tudi zaradi tega, ker ni bil tem državam z mednarodnimi trgovinskimi pogodbami zagotovljen izvoz. Ko bi se to zgodilo, bi odločujoči pri načrtovanju že zagotovili zadostno količino blaga za izvoz.

Poročilo opozarja na nevarnost brezposelnosti v Belgiji. Zahodni Nemčiji in Italiji, za katero naveda kar 4 milijone nezaposlenih.

Beg kapitala iz Evrope se je v zadnjem času nekoliko ustavil ni ni več tako velik kakor v lanskem jeseni po razvrednotenju funta. Skrivaj je bilo iztihanjenih okoli 800 milijonov dolarjev; zato je tudi pomanjkanje dolarjev toliko večje.

MNENJE SOVJETSKEGA PREDSTAVNIKA

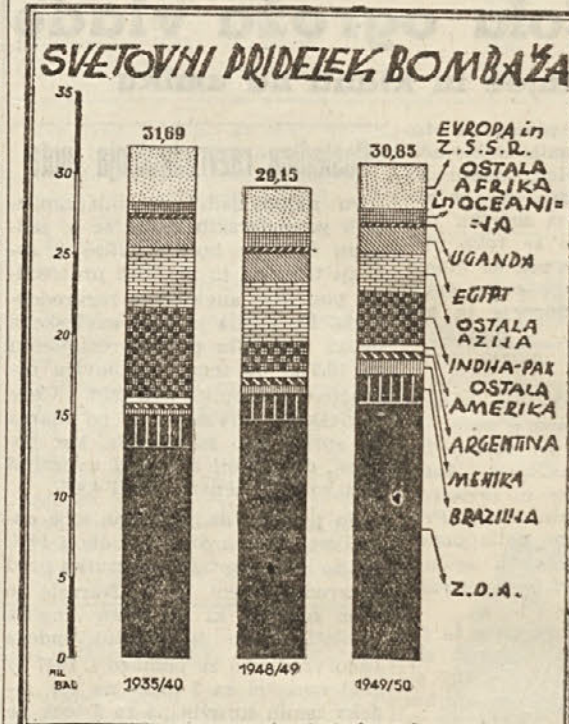
Na zasedanju Evropske gospodarske komisije OZN v Zenevi je vprašanje pozitivne izmenjave med vzhodnimi in zahodnimi državami med glavnimi. Sovjetski predstavnik A. Artunian je izjavil, da mora Evropska gospodarska komisija dati novo pobudo za pozitivno izmenjavo; kajti s tem vprašanjem je komisija povezana na življenje in smrt.

Tečaj zahodne nemške marke nasproti vzhodni je 1:6,50 — 6,70.

Pomanjkanje časopisnega papirja

Angleške tovarne so povečale proizvodnjo za okoli 110.000 ton; povečala se je tudi proizvodnja skandinavskih tovarn, toda kljub temu računajo, da primanjkuje še vedno 150 do 200 tisoč ton papirja v primeri s povpraševanjem na štirinskem področju. V zadnjem času sta skušali Irski in Južna Afrika nabaviti večje količine v Kanadi po ceni 115 dolarjev za ton. Kanada pričakuje večje nakupe tudi iz Anglije in Avstralije. ECA bo dala te-

ma državam dovoljenje, da uporabijo tudi dolarje ERP za nakup papirja v Kanadi. Pomanjkanje papirja je zlasti veliko v Argentini. Ker ni mogla Argentina nabaviti papirja iz Evrope, je Peronova vlada dovolila uvoz 11.000 ton kanadskega papirja proti plačilu v dolarjih. Kanadske tovarne so preobložene z naročili iz ZDA. Potrošnja v ZDA je dosegla v prvih 4 mesecih 1950 1,9 milijona ton in je bila za 7,4 odstotka višja kakor prejšnje leto. Računajo, da bo leto dosegla 5,5 milijona ton. Proizvodnjo papirja v ZDA cenijo na 950.000 ton, uvoz iz Evrope 175.000 ton (namesto predvidenih 225 tisoč ton), iz Kanade 4,7 milijona ton. Kanada je v aprilu proizvedla 422.674 ton.

ne zaloge 1. avgusta letošnjega leta okrog 17 milijonov bal.

TUJ KAPITAL ŠE VEDNO POD NADZORSTVOM

Investicije v Trstu in Italiji

V Uradnem listu ZVU z dne 1. VI. je bil objavljen ukaz št. 104 o »investicijah inozemskega kapitala« na tržaškem področju.

Doslej se je pri nas stalno izvajal italijanski vojni zakon, kr. odlok št. 807 z dne 24. VII. 1942, po katerem je bilo inozemskim državljanom prepovedano pridobivanje nepremičnin in udeležba v domačih podjetjih brez posebnega dovoljenja konskega predsedništva. Praksa je celo hotela, da imel tako dovoljenje vsak tuj državljan, ki si hoče ustanoviti lastno imensko tvrdko ali obrt, čeprav z domačim kapitalom.

V Italiji so že pred dvema letoma odpravili odlok št. 807 in vzpostavili v glavnem predvojno načelo o enakopravnosti tujcev z domačini, storili so to z odlokom z dne 2. III. 1948, št. 211, ki je stopil v veljavo 7. IV. 1948. ZVU pa temu ukrepu ni sledila, češ da še obstoje razlogi za kontrolo nad investicijami tujega kapitala na njenem področju (glej »Gospodarstvo« z dne 22. I. 1949).

Po odloku št. 211 je v Italiji ostalo potrebno dovoljenje ministrstva za zunanjo trgovino le še takrat, kadar gre za investicije v stroje za industrijske obrate; sicer pa tujci lahko vlagajo denar v italijanska podjetja svobodno in se seveda lahko tudi prosto udeležujejo v gospodarskih poklicih. Odlok št. 211 vsebuje samo predpise, pod kakšnimi pogoji se kapital, ki je bil investiran v devizah ali tujih valutah, ali pa koristi iz takega kapitala, kakor obresti, dividende in drugi donosi, zopet izvozijo. V tem pogledu velja, da se smejo izvoziti dohodki od takega kapitala samo do višine 1% nad letnimi zakonitimi obrestmi, kapital sam iz morebitne kasnejše realizacije pa samo do višine prvotno uvožene valute in šele po preteku dveh let; če pa gre za investicije v stroje za industrijske obrate, se sme zahtevati zopetni izvoz kapitala šele po preteku petih let.

Ker gre za transakcije v devizah in tujih valutah, ki so razpoložljive za izplačila v inozemstvu in ki so bile prenesene na »Ufficio Italiano dei Cambi«, je tudi razumljiv predpis italijanskega odloka št. 211, da morajo banke, borzni mešetarji, notarji, drugi uradniki, pa tudi družbe in druga podjetja, sporočiti omenjenemu uradu vse podatke o takih inozemskih investicijah, oziroma vsak prenos delnic ali poslovnih deležev na inozemce.

Tako je torej v Italiji. Ukaz ZVU št. 104, ki je že stopil v veljavo, je in ni kopija teh italijanskih predpisov. Kopija je v toliko, kolikor skoro doslovno uveljavlja tudi za tržaško področje predpise o ponovnem izvozu inozem-

skega investiranega kapitala in dobičkov od njega, s to majhno razliko, da se imajo obvestila o investicijah pošiljati tržaški delegaciji urada »Ufficio Italiano dei Cambi«.

Razlikuje pa se od odloka št. 211, ko določa, da so investicije tujega kapitala še naprej podvržene predhodnemu dovoljenju, ki ga pa ne bo izdajalo consko predsedništvo, kakor do sedaj, marveč sama ZVU, čeprav po zaslišanju conskega predsednika.

Ne bomo se spuščali v razpravljanje o umetnosti ali neumestnosti, da se še nadalje nadzorujejo na Tržaškem ozemlju tuje investicije. Zdi se nam pa, da ima ukaz ZVU bistveno hibo, da ne pove točno, kaj prav za prav razume pod investicijo inozemskega kapitala.

Člen 3. in 4. ukaza, kjer je govora o ponovnem izvozu kapitala in koristi, govori samo o investicijah v devizah in v tujih valutah, in sicer v nepremičninah, posojilih, v industrijskih finančnih in trgovskih podjetjih ter v strojih za industrijske obrate; in prejšnji člen, kjer so predpisi, kakšne listine in pravna opravila se v javnih registrih ne smejo izvršiti, če prizadejati ne predloži dovoljenja ZVU, se tudi neka-ko sklicuje na investicije po členih 3. in 4.; toda v isti sapi določa, da registarski urad, zemljiška knjiga, pomorski in celo tudi avtomobilski register ne smejo opraviti takih vpisov brez predložitve zadevnega dovoljenja, če gre za investicije v inozemskem kapitalu ali v inozemski valuti. Se pravi, da bi ne bile mišljene samo investicije v devizah in tujih valutah, marveč tudi razni enostavni nakupi, morda ne samo avtomobilov temveč tudi drugih potrošnih reči. Morda bo kdo tudi v bodoče razlagal te določbe tako, da veljajo sploh za vsakega tujega državljanca, ki kaj traneega nakupi ali ki prosi za obrtnico, čeprav bi želel izvršiti nakup ali ustanoviti podjetje z neuvoženim kapitalom. Na vsak način se nam zdi potrebno, da bi ZVU ustvarila tukaj jasnost ter odpravila možnost zmede in s tem tudi možnost — diskriminacij.

Končno vsebuje ukaz št. 104 sankcije za kršitev teh predpisov. Sankcije so samo kazenskega značaja in sicer denarna kazen najmanj 100.000 lir in največ trikratni znesek investiranega kapitala. Civilnopravnih sankcij, ki jih je določal doslej odlok št. 807, ni; po tem tane bo več govora o ničnosti pogodb nepremičnine in podjetja, in tudi ne o prodaji po inozemcu pridobljenih delnic, deležev in drugih udeležb v podjetjih, če so bile pogodbe sklenjene in pravice pridobljene, ne da bi si prizadejati prej oskrbel dovoljenje ZVU.

d. s.

Naraščanje narodnega dohoda v ZSSR

Mnenje ameriških gospodarstvenikov

Po podatkih Osrednjega statističnega urada sovjetske vlade se je narodni dohodek v letu 1949 povišal za 17% v primeri s prejšnjim letom in za 36% v primeri z letom 1940 ter je dosegel 174,5 milijarde rubljev (leta 1940 128,3 milijarde). Tako je narodni dohodek dosegel višino, ki mu je bila določena po planu za leto 1950 (177 milijard rubljev).

Napredek je očividan, ako primerjamo ta dohodek z dohodkom v letu 1926/27, ko je znašal samo 25 milijard rubljev. Zapadni, predvsem ameriški gospodarstveniki, bolj skeptično ocenjujejo navedene podatke in opozarjajo na okolnost, da se dohodek cenil na osnovi povzanih cen. V začetku realizacije si je Sovjetska zveza ponagala z uvažanjem strojev iz inozemstva in je šele pozneje izgradila svojo težko industrijo, predvsem strojno. Ameriški gospodarstveniki cenijo, da je znašal sovjetski narodni dohodek leta 1947 44,4 milijarde dolarjev, od-

nosno 222,2 dolarja na osebo. Računajo, da je ruski narodni dohodek leta 1913 na osebo znašal 88,3 današnjega dolarja, tako da se je do leta 1949 povečal 2,5krat, torej ne 6krat. Po ameriških računih se je sovjetski narodni dohodek do leta 1949 povečal v primeri z dohodkom pred prvo svetovno vojno trikrat. Sovjetski narodni dohodek na posamezno osebo je v primeri z drugimi industrializiranimi državami še vedno nizek. V razdobju 1925/1934 je po navedbi C. Clarka znašal v Nemčiji 646 (649), v Britaniji 1096 in ZDA 1381 (1368) dolarjev nasproti sovjetskemu 320 (285). V Sovjetski zvezi vlada pomanjkanje kapitala. Zato gre toliko več narodnega dohodka (30%) v investicije, medtem ko odhaja drugod navadno v investicije samo 10% narodnega dohodka. Za potrošnjo ostane Sovjetski zvezi na razpolago 70% narodnega dohodka. Nad polovico gre za uradnike in za nagrade.

OBMEJNI PROMET NA GORIŠKEM V ZASTOJU

Eno leto po uveljavitvi dogovora o obmejnem prometu na Goriškem je bilo ugotovljeno, da sporazum ni prinesel pričakovanih dosežkov. Obmejni promet bi moral doseči vrednost 500 milijonov lir, dejansko pa je bilo po podatkih goriške in videmske trgovinske zbornice izmenjane samo za nekaj deset tisočev milijonov lir. Na zadnji seji upravnega odbora Trgovinske zbornice v Gorici so znova preučili to vprašanje in pooblastili glavnega tajnika, naj se skuša sporazume- ti v tem pogledu s pristojnimi oblastvi v Ljubljani.

ZAGREBSKI VELESEJEM

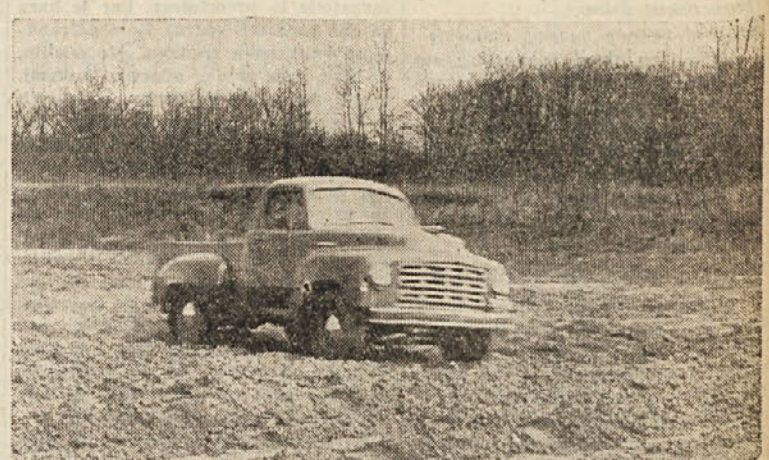
bo od 23. septembra do 8. oktobra. Pri- jave tujih razstavljalcev se sprejemajo do 30. junija. Potrebni obrazci se dobijo pri jugoslovanskih trgovinskih delegacijah (v Trstu, Ul. Cicerone 8) ali pri sejmski upravi v Zagrebu, Savska 25.

19. maja

Valute na prostem trgu v Curihu

Država	Vrednost	švic. fr.	belg. fr.	pezet	funtov	franc. fr.	šil.	dol.	lir	šv. kr.	n. m.	hol. fl.
Švica — 10 švic. fr.		10,00	116,96	129,87	—18,4	813,01	67,57	2,33	1 476	13,56	12,50	9,37
Belgija — 100 belg. fr.		8,55	100,00	111,04	—15,8	695,12	57,77	1,99	1 262	11,59	10,69	8,01
Spanija — 100 pezet		7,70	90,06	100,00	—14,1	626,02	52,03	1,80	1 137	10,44	9,63	7,21
Vel. Britanija — 1 funt		10,93	127,28	141,89	1,—	888,24	73,82	2,55	1 613	14,81	13,66	10,24
Francija — 1000 franc. fr.		12,30	143,86	159,74	1,26	1000	83,11	2,87	1 815	16,68	15,38	11,52
Avstrija — 100 šilingov		14,80	173,10	192,21	1,71	1203	100,00	3,45	2 184	20,07	18,50	13,86
ZDA — 10 dolarjev		42,90	501,76	557,14	3,186	3488	289,87	10,00	6 332	58,17	53,63	40,19
Italija — 10.000 lir		67,75	792,40	879,87	6,311	5508	457,77	15,79	10 000	91,86	84,69	63,47
Svedska — 100 šved. kron		73,75	862,57	957,79	6,151	5996	498,31	17,19	10 886	100,00	92,19	69,09
Nemčija — 100 mark		80,00	935,67	1038,96	7,101	6504	540,54	18,65	11 808	108,47	100,00	74,94
Holandija — 100 hol. fl.		100,75	1248,53	1386,36	9,155	9746	721,28	24,88	15 756	144,75	133,44	100,00

STUDEBAKER 1950

TOVORNI IN OSEBNI POSEBNI AVTOMOBILI ZA PROMET NA VSAKOVRSNIH CESTAH IN TEŽKIH LEGAH
NAJMANJŠA PORABA GORIVA - CENE ZMERNE - NAJVEČJI UČINEK

IZKLJUČNI DOBAVITELJ ZA FLRJ:

TRST - Tvrdka „AUTIMPORT“ Ul. Palestrina 10, b, tel. 83-07 - TRST

KOMPENZACIJE Z VSAKOVRSNIMI JUGOSLOVANSKIMI PROIZVODI

Vestnik Slovenskega gospodarskega združenja

SEDEŽ: TRST ULICA F. FILZI 10/I. TEL. 78-08

Nove do'obče o mlinskih in pekarnah

Ukaz ZVU št. 103 (19. maja 1950) prinaša nove predpise za mlinsko in pekarsko industrijo, ki jih tu v izveščku prinašamo: Mlini za mletje žitaric se glede opreme delijo na mline z visokim mletjem in mline z nizkim mletjem. Prepovedana je uporaba mlinskih kamnov, ki so izdelani iz materiala, ki vsebuje svinec ali druge strupene snovi. Vse novo ustanovljene pekarnice v občinah z več kot 5000 prebivalci morajo biti opremljene z električno pečo ali s pečo na posredno gretje ter s strojem za gnetenje. Mlini in pekarnice se morajo držati higieničnih in sanitarnih predpisov. Za obratovanje mlinov in pekarni kakor tudi za njih prenos, preureditev, razširitev in vsako spremembo je potrebno dovoljenje Zbornice za trgovino, industrijo in kmetijstvo. Proti odločbi Zbornice, s katero je bilo to dovoljenje odklonjeno, se sme vložiti pritožba na oddelek za proizvodnjo pri ZVU v 30 dneh od vročitve odločbe. Obratovanje mlinov in pekarni so dolžni plačati takse za upravnno dovoljenje, ki so odmerjene pod dnevni kapaciteti obrata. Dovoljenja za mletje in peko kruha mora vsako leto potrditi Zbornica za trgovino, industrijo in kmetijstvo. To potrdilo se mora izdati v januarju vsako leto proti predložitvi pobornice o plačilu letne takse. Prodaja kruha občinstvu smejo vršiti samo tvežke, ki imajo obratno dovoljenje za izrečno označbo kruha. Tvežke, ki prodajajo kruh obnemem z drugim blagom, morajo hraniti kruh v posebnih predalih ali steklenih posodah, ločeno od tistih za hranjenje drugega blaga. Nadzor nad obratovanjem mlinov in pekarn vršita oddelek za proizvodnjo in tržnjo pri ZVU. Za kršitve predpisov so predvidene denarne kazni od 1.000.000 - do 1.000.000. Pred uvedbo postopka je možna poravnava. V težjih primerih sme oddelek za proizvodnjo ali Zbornica začasno odvzeti ali preklicati dovoljenje. Obstoječe pekarnice in mlini morajo higienske nedostatke odpraviti do 31. dec. 1951, tehnične pogoje pa izpolniti do 31. dec. 1954. Osebe, ki zakonito opravljajo peko kruha doma (pangogole), morajo s tem prenehati do 31. dec. 1954.

Znižanje davčne osnove

V času od 1. maja do 31. julija vsakega leta smejo davkoplačevalci, ki smatrajo, da jim je bila osnovna dohodninska davka (R.M.) in dopolnilna davka (complementare) previsoko odmerjena, zahtevati znižanje te davčne osnove. Opozorjamo člane na ta predpis. Vsi oni, ki hočejo to možnost izkoristiti, naj se javijo v tajništvo, kjer bodo prejeli vsa nadaljnja pojasnila in navete.

Drugi obrok davka na poslovni promet (IGE)

Dne 30. junija zapade rok za plačilo drugega obroka davka na poslovni promet (IGE) za vse one obvezance, ki plačujejo ta davek v naročninu. Ker davčna uprava tudi za najmanjše zakasnitve obrov nalaga denarne kazni, priporočamo članom, da izvršijo plačilo drugega obroka v zakasnem roku. Priporočamo jim tudi, da na hrbtni strani poštne polovice navedejo kategorijo in vzrok vplačila.

Nove zakonske določbe

Uradna lista ZVU št. 14 in 15. prinašata naslednje nove zakonske določbe:

Ukaz št. 95: Predpisi o sodnih izpraznitvah stanovanjskih prostorov.

Ukaz št. 96: Predpisi o stanovanjskih uradih in stanovanjskih odborih.

Ukaz št. 97: Nova vrednost blaga »Rutina« v pogledu odmere carine.

Ukaz št. 98: Predpisi o lovski sezoni 1950 - 1951.

Ukaz št. 99: Odvetniške tarife v kazenskih in izvenspornih zadevah ter prispevki za zveze in združenja prostih poklicev.

Ukaz št. 100: Določitev višine prispevka za urade za zaščito in socialno pomoč delavcev za leto 1949.

Ukaz št. 101: Usposobljenostni izpiti za pomožne bolničarje.

Ukaz št. 102: Novi predpisi za mlinsko in pekarsko industrijo.

Ukaz št. 103: Investicije inozemskega kapitala v britsko-ameriški coni STO.

Ukaz št. 104: Predpisi o industrijskih podjetjih.

Ukaz št. 105: Predpisi o zbornici za trgovino, industrijo in kmetijstvo.

Ukaz št. 106: Določitev višine prispevka za urade za zaščito in socialno pomoč delavcev za leto 1949.

Ukaz št. 107: Usposobljenostni izpiti za pomožne bolničarje.

Ukaz št. 108: Novi predpisi za mlinsko in pekarsko industrijo.

Ukaz št. 109: Investicije inozemskega kapitala v britsko-ameriški coni STO.

Ukaz št. 110: Predpisi o industrijskih podjetjih.

Ukaz št. 111: Predpisi o zbornici za trgovino, industrijo in kmetijstvo.

Ukaz št. 112: Določitev višine prispevka za urade za zaščito in socialno pomoč delavcev za leto 1949.

Ukaz št. 113: Usposobljenostni izpiti za pomožne bolničarje.

Ukaz št. 114: Novi predpisi za mlinsko in pekarsko industrijo.

Ukaz št. 115: Investicije inozemskega kapitala v britsko-ameriški coni STO.

Ukaz št. 116: Predpisi o industrijskih podjetjih.

Ukaz št. 117: Predpisi o zbornici za trgovino, industrijo in kmetijstvo.

Ukaz št. 118: Določitev višine prispevka za urade za zaščito in socialno pomoč delavcev za leto 1949.

Ukaz št. 119: Usposobljenostni izpiti za pomožne bolničarje.

Ukaz št. 120: Novi predpisi za mlinsko in pekarsko industrijo.

Ukaz št. 121: Investicije inozemskega kapitala v britsko-ameriški coni STO.

Ukaz št. 122: Predpisi o industrijskih podjetjih.

Ukaz št. 123: Predpisi o zbornici za trgovino, industrijo in kmetijstvo.

Ukaz št. 124: Določitev višine prispevka za urade za zaščito in socialno pomoč delavcev za leto 1949.

Ukaz št. 125: Usposobljenostni izpiti za pomožne bolničarje.

Ukaz št. 95: Predpisi o sodnih izpraznitvah stanovanjskih prostorov.

Ukaz št. 96: Predpisi o stanovanjskih uradih in stanovanjskih odborih.

Ukaz št. 97: Nova vrednost blaga »Rutina« v pogledu odmere carine.

Ukaz št. 98: Predpisi o lovski sezoni 1950 - 1951.

Ukaz št. 99: Odvetniške tarife v kazenskih in izvenspornih zadevah ter prispevki za zveze in združenja prostih poklicev.

Ukaz št. 100: Določitev višine prispevka za urade za zaščito in socialno pomoč delavcev za leto 1949.

Ukaz št. 101: Usposobljenostni izpiti za pomožne bolničarje.

Ukaz št. 102: Novi predpisi za mlinsko in pekarsko industrijo.

Ukaz št. 103: Investicije inozemskega kapitala v britsko-ameriški coni STO.

Ukaz št. 104: Predpisi o industrijskih podjetjih.

Ukaz št. 105: Predpisi o zbornici za trgovino, industrijo in kmetijstvo.

Ukaz št. 106: Določitev višine prispevka za urade za zaščito in socialno pomoč delavcev za leto 1949.

Ukaz št. 107: Usposobljenostni izpiti za pomožne bolničarje.

Ukaz št. 108: Novi predpisi za mlinsko in pekarsko industrijo.

Ukaz št. 109: Investicije inozemskega kapitala v britsko-ameriški coni STO.

Ukaz št. 110: Predpisi o industrijskih podjetjih.

Ukaz št. 111: Predpisi o zbornici za trgovino, industrijo in kmetijstvo.

Ukaz št. 112: Določitev višine prispevka za urade za zaščito in socialno pomoč delavcev za leto 1949.

Ukaz št. 113: Usposobljenostni izpiti za pomožne bolničarje.

Ukaz št. 114: Novi predpisi za mlinsko in pekarsko industrijo.

Ukaz št. 115: Investicije inozemskega kapitala v britsko-ameriški coni STO.

Ukaz št. 116: Predpisi o industrijskih podjetjih.

Ukaz št. 117: Predpisi o zbornici za trgovino, industrijo in kmetijstvo.

Ukaz št. 118: Določitev višine prispevka za urade za zaščito in socialno pomoč delavcev za leto 1949.

Ukaz št. 119: Usposobljenostni izpiti za pomožne bolničarje.

Ukaz št. 120: Novi predpisi za mlinsko in pekarsko industrijo.

Ukaz št. 121: Investicije inozemskega kapitala v britsko-ameriški coni STO.

Ukaz št. 122: Predpisi o industrijskih podjetjih.

Ukaz št. 123: Predpisi o zbornici za trgovino, industrijo in kmetijstvo.

Ukaz št. 124: Določitev višine prispevka za urade za zaščito in socialno pomoč delavcev za leto 1949.

Ukaz št. 125: Usposobljenostni izpiti za pomožne bolničarje.

PODCENJEVANJE TRŽASKEGA OBRTNIŠTVA

Povojne statistike o obrtništvu tukajšnjega področja so precej pomanjkljive. Sicer se obrtniki in mali podjetniki že več let priložejo, da so njihova vprašanja na splošno le malo znana širši javnosti in celo oblasem, in da so v mnogih pogledih, zlasti v primeri z veleindustrijo, v popolnoma podrejenem stanju. Vsaj 90% vseh podporn, ki jih podeljujejo podjetjem v raznih oblikah, gre n. pr. velikim pridobitnikom. Težnje obrtnišva ne pridejo v poštev pri obravnavanju vprašanj, pri katerih so obrtniki neposredno zainteresirani, kakor je to n. pr. pri davčnih zadevah, pri določevanju uvoznih in izvoznih kontingentov, pri podeljevanju naročil za javna dela ter naročil javnih uprav itd. Vse kaže, da se vloga obrtnišva podcenjuje in da se celo odgovorni činitelji ne zavedajo važnosti te sicer drobne, a v celoti zelo pomembne dejavnosti.

V naslednji razpredelnici povzemamo podatke o številčnem stanju tukajšnjega obrtnišva, ki so bili prvič v povojni dobi objavljeni v biltnu Tržaške trgovinske zbornice:

KATEGORIJE OBRTNIKOV

	Trst	Podež	Skupaj
1. Pralnice, čistilnice	564	306	870
2. Cevljarji	402	25	427
3. Kovarji, mehaniki	371	20	391
4. Sivilje	336	28	364
5. Krojači	342	18	360
6. Mizarji	315	12	327
7. Prevozniki	270	9	279
8. Oblačilna obrt	263	1	264
9. Brivci	223	11	234
10. Pleskarji	161	2	163
11. Zidarji	146	12	157
12. Instalaterji	114	3	117
13. Lasuljarji	109	4	113
14. Urarji	87	—	87
15. Kamnoseki	60	10	70
16. Fotografji in optiki	75	1	76
17. Tapetniški	74	1	75
18. Zobni tehniki	53	2	55
19. Električarji	65	3	68
20. Krznarji	52	—	52
21. Radiotehniki	43	—	43
22. Razni obrtniki	225	4	229
Skupaj	4382	472	4854

Sestav tukajšnjega obrtnišva ustreza v glavnem dejanskim potrebam mesta in podeželja. Nekatere obrtniške kategorije so postale sicer že prešle, v kolikor morajo med drugim vzdrževati konkurenčno borbo z obrtniki izven našega področja kakor tudi z izdelki domače in tuje industrije. V tem položaju se nanajajo na pr. mizarji, kovarji, mehaniki ter prevozniki. Nekatere področja obrtnišva pa nasprotno ne zadošujejo stvarnim zahtevam.

Ze mnogo časa se zaradi tega govori tudi v tukajšnjih gospodarskih krogih o temeljitih reformi ustanove. Prvi korak v to reformo naj bi bila določba, po kateri bi prizadete kategorije same volile svoje zastopnike v zbornice svete, naslednji korak pa bi moral biti prenosna desedanjega neokretnega poslovanja zbornice ter splošna odprava zastarelih principov njenega delovanja.

Vojaška uprava je javila sedanjemu predsedniku kap. Cosulichu, da bo tudi pri izvedbi preobrazbe zbornice ostal na predsedniškem mestu.

KRONIKA

Obveščevalna služba ZVU

Da bi se naša javnost lažje spoznala glede organizacije ZVU, prinašamo nekaj podatkov o PIO (Public Information Office), t. j. Uradu za obveščanje javnosti.

Uradu so podrejeni AIS (Allied Information Service) — Zavezniška obveščevalna služba, Public Relations — Odsek za zvezo z javnostjo in Press Office — Tiskovni urad. Odsek za zvezo z javnostjo in Tiskovni urad sta bila zdaj združena in Tiskovni urad se je preselil iz ulice Coroneo v stare prostore v »Ljudskem domu« (Ul. Teatro Romano). V sodni palači ostane Tiskovni urad za policijske zadeve, ki je podrejen policiji, a ga vodi oficir PIO.

AIS, ki izdaja tudi dnevni bilten, ima za slovensko in italijansko radijsko postajo posebno odseka, ki obe postaji preskrbuje z vestmi. AIS vzdržuje tudi anglo-ameriško čitalnico »Reading room« — Pri ameriški misli ECA (za izvajanja Marshallova plana) je tudi Tiskovni urad, ki ga vzdržuje ECA, a je v zvezi s Tiskovnim uradom ZVU.

ZNIZANJE PRISTOJBIN ZA PAKETE V JUGOSLAVIJO

Po sporazumu med ZVU in Jugoslavijo so bile znižane poštne pristojbine za pošiljanje paketov v Jugoslavijo od 1. junija. Zdej znašajo: za pakete do 1 kg 133 lir, od 1 do 3 kg 178 lir, od 3 do 5 kg 222 lir, od 5 do 10 kg 444 lir, od 10 do 15 kg 666 lir in od 15 do 20 kg 888 lir.

Uprava Tržaškega sejma je izdala 15.000 propagandnih letakov, ki so bili razposlani na vse strani sveta, in sicer v 12 jezikih, t. j. italijanskem, angleškem, francoskem, nemškem, španskem, srbohrvaščini, arabščini, madžarščini, češčini, grščini, judovščini in turščini — ne pa v slovenščini.

Sestanka italijanskih pristanišč, ki bo v Livornu, se bosta udeležila tudi predstavnika Trsta ing. Pellis in ing. Scholz.

Dobro letino pričakujejo v Jugoslaviji, sodeč po doporosi v Makedoniji, kjer se je že pričela žetev. Obilen pridelek bo tudi v Vojvodini, Slavoniji in Baranji.

tevam prebivalstva, kot je to pri krojačih in čevljarjih, kjer primanjkuje dotok vajeništva, ki se raje zateka v manj težavne in domnevno donosnejše poklice.

Vsekakor je okrog 5000 malih podjetnikov pomembna sila v okviru tu-

kajšnjega gospodarstva. Pripomniti je, da bi to število še znatno naraslo, če bi mu prišli še vse obrtnike, ki iz raznih razlogov niso redno registrirani. To velja zlasti za nekatere kategorije obrtnikov, kakor so krojači, šivilje, zidarji, pleskarji itd.

PROMET v pristanišču

Trst, 7. junija
V zadnjih štirinajstih dneh so priplule v naše pristanišče, oziroma odplule iz njega naslednje:

AMERISKE LADJE:
»Mormacmoon« (9000 t, New York-Moore Mc Gormack Lines) je izkrcala v luki pri Sv. Andreju tovar žita.

»Extavia« (9000 ton, New York) in »Ruth Lykes« (7400 ton, Galveston, Texas-Lykes Lines) sta izkrcala razno blago. »Ruth Lykes« je nato natovarila večjo količino celuloze za Veracruz. »James Mc Kay« (8000 ton, Galveston, Texas) je vkrcala tovar tiskarskega papirja za Havano. »Exermona« (7800 ton, New York) je iztovorila žito v silos. »Henry Stevenson« (7500 ton, New York, Stevenson Lines) je izkrcala žito v silosu in večjo količino železnega gradbenega materiala za rafinerijo »Aquila« v Zavljah.

TRZASKE LADJE:
»Salvora« (1600 ton, Trst, F.lli Gerolmich) je razložila manjšo količino bombaža egiptskega izvora in večji tovar čebule v vrečah; vse blago so naložili na železniške voze za Avstrijo. »Blanca« (4700 ton, Trst, Balducci) je izkrcala v luki pri Sv. Andreju tovar rude. »Chioggia« (3000 ton, Tržaški Lloyd) je naložila 400 ton solitra avstrijskega izvora za Ciper. »Gerusalemme« (8052 ton, Trst) je izkrcala v luki pri Sv. Andreju več tisoč palic cinka (Rhodesian electrolytic zinc) in večjo količino smole »Quebracho« v vrečah in črešla. (Smolo in črešo rabijo usnarje za strojenje kož.) »Carbonello A.« (2500 ton, Trž. Lloyd) je izkrcala večjo količino starega železa.

JUGOSLOVANSKE LADJE
»Skopje« (3119 ton, Reka) je iztovorila v stari luki manjšo količino blaga in odplula na Reko. »Dubrovnik« (5400 ton, Dubrovnik) je vkrcala v luki pri Sv. Andreju približno 500 ma lesa za Laketier. »Sarajevo« (4500 ton, Reka) je izkrcala v stari luki manjšo količino blaga in odplula na Reko.

ITALIJANSKE LADJE:
»Albatros« (4000 ton, Benetke) je naložila pri Sv. Andreju tovar lesa za Palestino. »Carlotta« (3800 ton, Torre del Greco) je odplula v Port Sudan s tovorom 2000 ton solitra. »Enrico C.« (7176 ton, Genova) je naložila večjo količino lesa, namenjenega v Turčijo. »Milano« (7176 ton, Neapelj) je naložila večjo količino železnih cev, jeklenih plošč, tiskarskega papirja ter raznega blaga za Kalkuto, Madras, Rangoon in Hongkong. »Monviso« (7200 ton, Genova — Navigazione Alta Italia) je izkrcala železno rudo in konserve v skatlah. »Vittoria Claudia« (2475 ton, Genova — Soc. Jausensis) je naložila tovar lesa za Palestino.

Angleška ladja »Brescia« (5400 ton, Liverpool) je razložila manjšo količino konserviranega blaga za vojaštvo in 2814 ton (28.000 vreč) belega rafiniranega sladkorja angleškega izvora (Greenock), ki so ga naložili na ravnost na železniške voze za razne kraje v Avstriji. Norveška ladja »Kvernass« (6800 ton, Arendal) je izkrcala večji tovar kope. Izraelska ladja »Nakhson« (3800 ton, Haifa) je razložila manjšo količino bombaža iz Aleksandrije in je nato vkrcala več vagonov zabojev pohištva židovskih izselencev za Haifo. Grška lad-

ja »Panaghia Katharotis« (8700 ton, Itaka) je naložila 10.000 ton solitra avstrijskega izvora (Oesterreichische Stickstoffwerke, Linz) za Korejo na Japonskem. Nizozemska ladja »The-seuse« (1900 ton, Amsterdam) je razložila manjšo količino raznega blaga in odplula na Reko.

Nadalje so priplule, oziroma odplule še nizozemska ladja »Asconas«, panamska »Poin St. Pablo«, grška »Franka« in 18 italijanskih.

Letovanje v Italiji samo za premožne

Tržaški potovalni uradi prejema jo tem čas iz Italije mnogo ponudb in perspektov za letovanje na morju ali v hribih. V glavnem so cene letovišč ostale v primeri z lanskim letom neizpremenjene; v nekaterih krajih, kjer pričakujejo večji dotok inozemcev, so se cene celo nekoliko zvišale. Na splošno je letovanje na morju dražje kakor v hribih, zlasti pri oskrbi v prvostvornih hotelih. Navajamo nekatere cene:

V Benetkah (Lido) znaša oskrba za osebo v prvostvornih hotelih nekaj nad 5000 lir dnevno. V ostalih važnejših središčih Jadrana se cene sukajo okrog 2500 do 3000 lir za prvostvorne obrate. Najnižja cena v gostinskih obratih III. in IV. kategorije se sukajo okrog 1500 lir. Opremljena stanovanja nudijo za 45 do 60 tisoč lir mesečno. Na Dolomitih so kakor običajno najvišje cene v Cortini: okrog 4000 lir za prvostvorne hotele, 3000 lir za hotele I. kategorije, 1700 do 1800 lir za hotele zadnjih kategorij. V ostalih središčih se cene sukajo okrog 2000 do 2500 lir na dan, najnižja cena pa ne gre izpod 1200 lir za osebo in za dan.

Iz navedenih cenikov je razvidno, da so italijanska letovišča dostopna le za premožnejše, saj bi 15-dnevno skromno letovanje za štirčlansko družino stalo okrog 120.000 lir, kar predstavlja tri- ali štirimesečni povprečni zaslužek nameščenca ali delavca.

ITALIJANSKA VINA V AVSTRIJI. Trgovinska zbornica v Trentu je priredila razstavo tridentinskih vin v Innsbrucku. Italijanski tisk se pritožuje, da Avstrija ovira uvoz južnotirolskih vin. V dogovoru o obmejnem prometu je določen izvozni kontingent 460 milijonov litrov južnotirolskih vin.

Elektrifikacija istrskega področja

Z dograditvijo 25 km dolgega daljnove visoke napetosti od Karolbe pri Motovunu do Buj je zdaj omogočeno dobavljanje električne struje istrskemu področju iz jugoslovanskih elektrarn. Doslej je comi B Stoja dobavljala električno energijo družba SELVEG, ki je povezana z italijansko družbo SADE. V letošnjem gospodarskem načrtu področja je predvidena elektrifikacija 52 vasi.

ANILINSKE BARVE bodo v kratkem pričeli izdelovati v kemični tovarni v Sloveniji. Potrebne recepte je sestvil institut ljubljanske univerze. Z lastno proizvodnjo bodo pokrili 1/3 jugoslovanskih potreb. Barve bodo uporabljale tovarne tkanin, usnja in papirjev.

KAJ SEM VIDEL V PROSTI LUKI

V ENI URI BODO NALOŽILI VLAK ŽITA

ako bi nenehno deloval, 1400 ton žita v 24 urah; to pa je mogoče doseči le, dokler je parnik še precej napolnjen z žitom. Ker je treba vzeti v poštev neizogibne posledice, se računa zmogljivost okoli 1300 ton v 24 urah. Ladja pripelje navadno okoli 9000 ton žita, ki ga oba razkladača izpraznita v štirih dneh (po 24 ur).

Naročena sta še dva nova razkladača, ki bosta dovršena in postavljeni na mesto meseca oktobra t.l.; vsak bo opravil dvakrat toliko dela kakor eden sedanjih, in sicer bo potočnil v eni uri 120 ton žita iz parnika. Vsi štirje razkladači bodo torej v eni sami uri dvignili iz parnika 360 ton žita (2 stara po 60 ton in dva nova po 120 ton). Ta množina bo zadostovala za natovorjenje vlaka s 36 vozovi. En vlak v eni uri! To pa je bil do zdaj največji dovoz v mesecu februarju, ki je dosegel 46.100 ton. S tem pa seveda ni rečeno, da predstavlja ta številka letošnji višek, ker so se vsi dosednji viški pojavili vedno v drugi polovici leta.

Omenjena naprava deluje samo za vsrkavanje žita iz parnika v silos, v samem silosu pa se žito pre-

360 le 250 ton (25 ž

